

Norsk Sjømatsenter, i samarbeid med FHL og Lusalaus, følger opp kurs og konferanse med første nyhetsbrev på aktuelle rensefisk utfordringer

Informasjon eller tilbakemeldinger:

Kontakt

Unni Austefjord

e-mail: unni@sjomat.no

telefon: 55 55 48 89

Disse selskapene har bidratt med fagkunnskap i dette nyhetsbrevet:

- Kobbevik og Furuholmen
- Marø Havbruk
- Lerøy vest
- Marine Harvest
- Fjordservice / Norsk oppdrettservice
- Raumagruppen (Villa Miljølaks)
- OK Marine

Tema som tas opp:

- Når leppefisker er aktiv
- Når deler av en merd skal slaktes..
- Ved lasting i brønnbåt?
- På slakteri?
- Når leppefisker ligger i dvale..

Illustrasjon: Marine Harvest

Hvordan kan man best fiske ut leppefisk av laksemerdene, for gjenbruk?

Det er mange argumenter for gjenbruk av rensefisk, både etisk, økonomisk og sett ut fra et bærekraftsspørsmål.

Perioden fra våravlusingen til årets nyfangede/nyutsatte leppefisk er aktiv, altså fra midten av april til slutten av juni er den vanskeligste og strategisk viktigste perioden å holde et lavt nivå av kjønnsmodne holus. Vi skal helst ikke ha flere behandlinger før leppefisker er aktiv og vi skal helst ikke "produsere" nye luselarver slik at nivået av lus blir for høyt helt på begynnelsen av sommeren. Det oppnås ved å holde tallet på kjønnsmodne holus nede i hele perioden. Hvis vi har aktiv leppefisk som selektivt tar ut holus i denne perioden ligger forholdene til rette for å fortsatt kunne kontrollere lusenivået utelukkende med leppefisk når temperaturen begynner å stige og ny leppefisk blir satt ut. Hvis en derimot går inn i sommeren med høye tall av lus klarer leppefisker aldri å ta dette ned og en har et vedvarende problem utover sommeren....

Økt fokus på leppefiskens behov med mengder av skjul i merdene har ført til at leppefisker i økende grad har overlevd vinteren. På denne måten har det lyktes for flere å ta vare på en svært viktig ressurs. Ved utslakt av laksemerden er det optimalt å la trente lusespisere få ny jobb i nabomerden, men så langt er det svært lite erfaring med hvordan man best fangster og eventuelt mellomlagrer denne leppefisker.

Vi har intervjuet aktører med lang erfaring med leppefisk om hvilke ideer de har til å enklest drive gjenfangst av leppefisk.

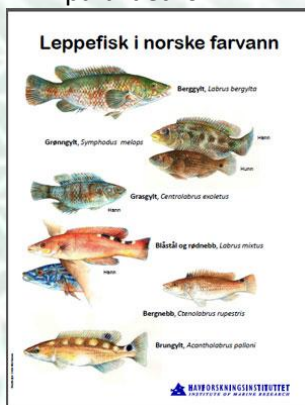
UTFORDRING FOR HAVBRUKSNÆRINGEN: Det stilles store spørsmål om man VIRKELIG ønsker å flytte gjenfanget leppefisk over til andre anlegg, eller til neste generasjon. Risiko og konsekvenser burde vært utredet!

Gjenbruk er risikabelt med hensyn til smitte og Mattilsynet anbefaler forsiktighet!

Les mer om det foreslåtte regelverket:

<http://www.regjeringen.no/n/dep/fkd/Dokument/hoeringar/Hoyringsdokument/2012/hoering-av-forslag-til-ending-av-akvaku.html?id=672009>

Kjenningmateriell, leppefisk i norske farvann: Klikk på bildet for link

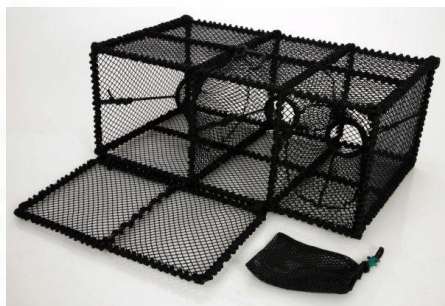

Husk baksiden! (klikk på bildet)

Populasjonsstørrelse	Plassestørrelse	Utsættelse	Utsættelse	Utsættelse	Utsættelse	Utsættelse
...
...
...
...

Når leppefisk er aktiv

Vanlige teiner agnet med kokte eller rå krabbe, reker, blåskjell, kvernet eller hel fisk, strandkrabbe brukes når leppefisk er aktiv. Ruser har også vært brukt med hell, men sørg for at åpningen er så liten at laks ikke kan komme inn. Mange forteller at fisker av vill leppefisk ofte får jobben med å fiske ut leppefisk. Vær nøye med å legge agnet i en perforert agnpose dersom du har planer om å sjekke mageinnhold (du ønsker ikke at magen skal være full av agn).

Husk å ta hensyn til svømmeblæren når teinen trekkes, max 20 cm pr sek, bruk helst lenger tid!

Det er svært gode erfaringer med utfisking med teiner, man har gjerne fangstet mange titalls fisk allerede etter kort tid. Det er viktig å trekke teinen hyppig for å unngå at leppefisk gjør skade på hverandre. Husk å ha mellom hensiktsmessig mellom lagringsstasjon klar.

I Agder får vi rapport om stort hell med utfisking av berggyll med vanlige teiner egnet med reker og krabbe nå i mai på 6-8 C vanntemperatur. Det forventes at man kan fangste minst 50-60 % av berggyllten i merden. Teinen står ute i 2 dager før den trekkes på denne temperaturen. Minst 90 % av bergnebben har overlevd vinteren, og den er det lett å drive gjenfangst på med teiner.

Når deler av en merd skal slaktes....

Ved utslakt av deler av en laksemerd er det høstet god erfaring med å samle alle skjul på en side av merden, minst en dag før brønnbåten kommer. Agn, for eksempel makrell har blitt hengt ut i matposer for å lokke alle leppefiskene over i denne delen av merden. Håpet er nå at leppefisk er konsentrert i en liten del av merden. Kastenoten har blitt satt ut fremfor området til leppefisk for på denne måten å fangste "bare laks". Dessverre har det ikke lyktes å få tilbakemelding fra slakteri om de har merkbart mindre leppefisk etter denne metoden, det er også vanskelig å være sikker på utfall i merden.

Ved lasting i brønnbåt?

Leppefisk kan også sorteres ut ved pumping inn i brønnbåt. Man må da benytte avsiling og sorteringsrist slik at de små leppefiskene sorteres ut fra laksene. Villa Miljølaks har fått overlevelse på leppefisk med denne metoden, men avsilingen vil gi ekstra stressbelastning på laksen.

Utsortering av leppefisk ved pumping om bord i brønnbåt er utprøvd i liten skala. For å få dette til å fungere må man imidlertid pumpe laksen om bord med svært lav hastighet, noe som forlenger brønnbåttoppholdet ved merdkanten betydelig. Den ekstra avsilingen vil gi stor stresspåkjenning på laksen.

Nye prosesser mulig her?

På slakteri?

På slakteri ser man noen få leppefisk svømmende i ventemerden sammen med laksen. Det er veldig vanskelig å få fatt i denne leppefisk. Nødvendig trengning av ventemerden for å kunne pumpe slaktefisk, videre pumping inn mot avsiling og første størrelses sortering, blir en stor påkjenning for leppefisk. Denne operasjonen påfører leppefisk så store skader på slimhinnene at den neppe har mulighet til å overleve på sikt selv om den skulle komme levende fra denne sorteringen..

UTFORDRING FOR HAVBRUKSNÆRINGEN:
På vestlandet kan vintertemperaturen være så høy at leppefisker er "litt" aktiv hele vinteren, og det har blitt funnet leppefisk med lus i magen ved ganske lave temperaturer. Dette vet man altfor lite om!

Gi innspill - del dine erfaringer slik at de kommer alle til nytte i felles bekjempning av lusen:
 e-mail: unni@sjomat.no
 tlf 55 55 48 89

Langfang

"Langfang", et nytt alternativ innenfor skjul, - et 6 m langt rør med kinatare inni. Dette er også et alternativ for å fiske ut leppefisk når den ikke har appetitt. Kontaktperson: Svein Langeland, Lakva a/s 91747439 lakva@lyse.net

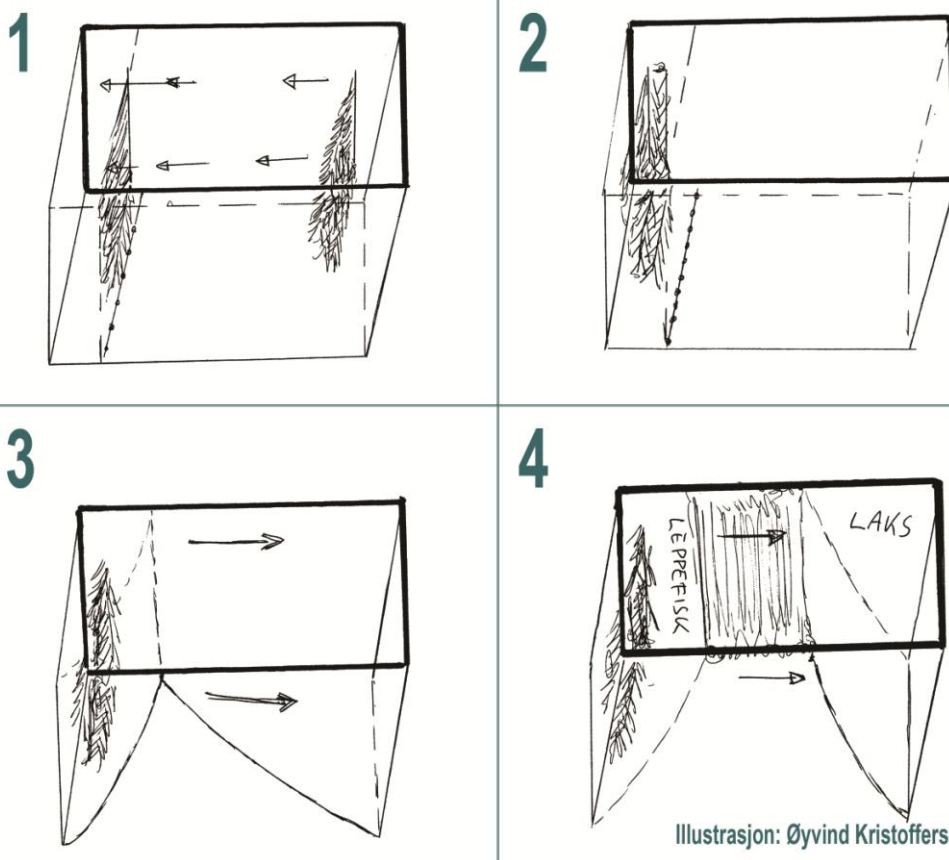
Når leppefisker er i dvale...

Utfisking ved hjelp av teiner forutsetter at leppefisker er aktiv, og har appetitt. Ved bruk av denne metoden må man foreta et valg FØR leppefisker går i dvale:

- Skal denne leppefisker forbi i merdene til våren, og gjøre en luserensejobb når den våkner ut av dvale?
- Skal merden slaktes ut før våren kommer? Da bør leppefisker fiskes opp før den går i dvale.

Viktig: Leppefisker må ha uforstyrrede stabile miljøforhold for å overleve en vinter i dvale. Store svingninger i temperatur er veldig uheldig. Enten kan man sørge for stabile hensiktsmessige forhold i kar på land, eller man må gi leppefisker masse skjul (Villa Miljølaks AS har gjennomført et prosjekt hvor de har registrert at tare blir hyppigst oppsøkt) på den dybden man har mest stabile temperaturforhold.

Forslag til fremgangsmåte for å skille laks og leppefisker når leppefisker er i dvale...

Illustrasjon: Øyvind Kristoffersen

1. Trekk skjulene langsamt mot motsatt side av hvor du ønsker å ta ut laksen. Leppefisker vil da holde seg i skjulet og følge med over.
- 2,3 Strekk et tau under merden på bortsiden av skjulet, og trekk dette langsamt opp. Forsøk å få all laksen foran nettet når dere tørker opp. (det kunne gjerne vært sydd ringer fast i merden som tauet kunne gått gjennom)
4. Arbeid dere bortover med laksen foran dere. Se etter at leppefisker har nok vann.

For å få over Leppefisker i annen merd må denne fortøyes inntil der leppefisker er. Senk så skjøten ned, og tørk leppefisker over i den nye merden, samtidig som dere tar opp skjulene.

Tilsvarende prinsipp vil kanskje fungere på ringer?